

Wiedza o historycznym rozwoju języka polskiego: przykładowy rozkład zajęć, lektura podstawowa i uzupełniająca

I. Historia języka jako samodzielna dyscyplina naukowa – wewnętrzne dzieje języka

1. Przedmiot badań dziejów języka

LEKTURA

PODSTAWOWA:

I. Bobrowski, *Zaproszenie do językoznawstwa*, Kraków 1998, s. 13-70.

A. Furdal, *Przedmiot i zakres historii języka polskiego*, w: *Studia językoznawcze poświęcone Stanisławowi Rospondowi*, Wrocław 1966.

UZUPEŁNIAJĄCA:

Z. Klemensiewicz, *Zagadnienia i założenia historii języka polskiego*, w: idem, *Składnia stylistyka, pedagogika językowa*, Warszawa 1982.

2-3. Metody badawcze wewnętrznych dziejów języka: metody filologiczne, źródła historyczne, dzieje pisowni polskiej

LEKTURA

PODSTAWOWA:

M. Osiewicz, *Metody badawcze historii języka* (rozdz. 6: *Metody historii języka oparte na redukcji nie-indukcyjnej*; rozdz. 7: *Koło hermeneutyczne*) (materiał niepublikowany, dostarczony studentom w postaci pliku pdf).

J. Szymański, *Nauki pomocnicze historii*, Warszawa 2008, s. 304-388; 392-419; 440-467.

S. Rospond, *Gramatyka historyczna języka polskiego z ćwiczeniami*, Warszawa 2007 (rozdz. *Źródła do dziejów języka polskiego*).

T. Lisowski, *Pisownia polska. Główne fazy rozwoju* (materiał niepublikowany, dostarczony studentom w postaci pliku pdf), ss. 15.

UZUPEŁNIAJĄCA:

K. Górski, *Tekstologia i edytorstwo dzieł literackich*, Warszawa 1978, s. 9-192.

S. Jodłowski, *Losy polskiej ortografii*, Warszawa 1979.

J. Łoś, *Początki piśmiennictwa polskiego (przegląd zabytków językowych)*, Lwów 1922.

4. Teoria drzewa genealogicznego, czyli co to jest pokrewieństwo językowe (Europejczycy, Słowianie, Polacy)

LEKTURA

PODSTAWOWA:

M.-A. Paveau, G.-É. Sarfati, *Wielkie teorie językoznawcze. Od językoznawstwa historyczno-porównawczego do pragmatyki*, Kraków 2009 (rozdz. *Gramatyka porównawcza*).

T. Milewski, *Językoznawstwo*, Warszawa 2005 (rozdz. *Zasady klasyfikacji historycznej języków*).

UZUPEŁNIAJĄCA:

J. Perlin, *Metodologia językoznawstwa diachronicznego*, Warszawa 2004 (rozdz. 1. *Pochodzenie, pokrewieństwo, powinowactwo i podobieństwo języków*, 2. *Rekonstrukcja prajęzyka i starszych faz języka*).

A. Heinz, *Dzieje językoznawstwa w zarysie*, Warszawa 1983, s. 115-118, 128-142, 153-164.

5. Słowianie – koncepcje pochodzenia, podział prasłowiańszczyzny

LEKTURA

PODSTAWOWA:

- L. Moszyński, *Wstęp do filologii słowiańskiej*, Warszawa 2006, (rozdz. IV: *Język prasłowiański. Wiadomości ogólne*, s. 193-210; rozdz. V: *Język cerkiewnosłowiański. Dialekty języka prasłowiańskiego*, s. 333-344).
A. Bańkowski, *Etymologiczny słownik języka polskiego*, t. 1, Warszawa 2000, (rozdz. II: *O początkach języka państwowego Polaków i dialektów starosłowiańskich*).

UZUPEŁNIAJĄCA:

- A. Fałowski, B. Sendero, *Biesiada słowiańska*, Kraków 1992.
Z. Gołąb, *O pochodzeniu Słowian w świetle faktów językowych*, Kraków 2004.

6. Metoda geograficzna – teoria falowa, zasada zgodności zasięgów (zjawiska językowe: kentum – satem, przegłosy, mazurzenie)

LEKTURA

PODSTAWOWA:

- A. Weinsberg, *Językoznawstwo ogólne*, Warszawa 1983 (rozdz. 17: *Metoda geograficzna*).
Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, pod red. K. Polańskiego, Wrocław 1999, hasło: *Mazurzenie*.
B. Wieczorkiewicz, R. Sinielnikoff, *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego z ćwiczeniami*, Warszawa 1959 (rozdz. 11: *Przegłos polski*).

UZUPEŁNIAJĄCA:

- A. Heinz, *Dzieje językoznawstwa w zarysie*, Warszawa 1983, s. 172-174.
L. Moszyński, *Wstęp do filologii słowiańskiej*, Warszawa 2006, s. 209-210.
Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002 (cz. II, § 19.1: *Brak mazurzenia*).

7. Prawo głosowe (palatalizacje spółgłosek tylnojęzykowych, metateza, rozwój sonantów, palatalizacje przedniojęzykowo-zębowych, jery)

LEKTURA

PODSTAWOWA:

- M.-A. Paveau, G.-É. Sarfati, *Wielkie teorie językoznawcze. Od językoznawstwa historyczno-porównawczego do pragmatyki*, Kraków 2009 (rozdz. II.1: *Młodogramatycy: pozytywizm w językoznawstwie*).
B. Wieczorkiewicz, R. Sinielnikoff, *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego z ćwiczeniami*, Warszawa 1959 (rozdz. 9: *Prasłowiańskie sonanty i ich wymiana na gruncie polskim*; rozdz. 13: *Wokalizacja jerów*; rozdz. 25: *Trzy prasłowiańskie palatalizacje spółgłosek tylnojęzykowych*).
W. Kuraszkiewicz, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1970 (rozdz. *Zmiany miękkich spółgłosek przedniojęzykowych*).

UZUPEŁNIAJĄCA:

- A. Heinz, *Dzieje językoznawstwa w zarysie*, Warszawa 1983, s. 174-184.
Z. Klemensiewicz, S. Urbańczyk, T. Lehr-Spławiński, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1981, s. 68-154.

8. Metoda rekonstrukcji wewnętrznej (zjawiska językowe: rozwój samogłosek nosowych, rozwój stosunków iloczasowych, -u / -a w dopełniaczu lp. r.m., -u / -owi w celowniku lp. r.m.; szczątki liczby podwójnej itp.)

LEKTURA

PODSTAWOWA:

- A. Weinsberg, *Językoznawstwo ogólne*, Warszawa 1983 (rozdz. 16: *Metoda rekonstrukcji wewnętrznej*).
B. Wieczorkiewicz, R. Sinielnikoff, *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego z ćwiczeniami*, Warszawa 1959 (rozdz. 18: *Samogłoski krótkie i długie. Iloczas samogłosek*; rozdz. 19: *Samogłoski pochylone (ścieńnione)*; rozdz. 20: *Kreskowanie samogłosek w języku polskim*; rozdz. 21: *Samogłoski nosowe*; rozdz. 84: *Liczba podwójna w deklinacji rzeczowników*).

W. Kuraszkiewicz, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1970 (rozdz. *Rozwój końcówki -u; Rozwój końcówki -owi*).

UZUPEŁNIAJĄCA:

Z. Klemensiewicz, S. Urbańczyk, T. Lehr-Spławiński, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1981, s. 102-111, 267-271, 310-311.

9. Młodogramatyczne i strukturalistyczne wyjaśnianie zmian językowych

LEKTURA

M. Osiewicz, *Metody badawcze historii języka* (rozdz. 8: *Metody historii języka oparte na redukcji indukcyjnej*) (materiał niepublikowany, dostarczony studentom w postaci pliku pdf).

A. Heinz, *Dzieje językoznawstwa w zarysie*, Warszawa 1983, s. 174-184.

I. Bajerowa, *Strukturalna interpretacja historii języka*, „*Język Polski*” 49, 1969 (rozdz. III: *Struktura historii języka*).

10. Etapy przemian polszczyzny

LEKTURA

S. Borawski, *Wprowadzenie do historii języka polskiego*, Warszawa 2000 (rozdział I.3. *Tradycja periodyzacji dziejów języka polskiego*).

S. Urbańczyk, *Periodyzacja dziejów polskiego języka literackiego*, w: idem, *Prace z dziejów języka polskiego*, Wrocław 1979.

I. Bajerowa, *Strukturalna interpretacja historii języka*, „*Język Polski*” 49, 1969 (rozdz. III: *Struktura historii języka*).

11. Kierunki przemian polszczyzny w zakresie fonetyki

LEKTURA

PODSTAWOWA:

M. Osiewicz, *Kierunki przemian polszczyzny w zakresie fonetyki*, „*Kwartalnik Językoznawczy*” 2010/2 (2), www.kwartalnik.jam.edu.pl.

UZUPEŁNIAJĄCA:

Z. Klemensiewicz, S. Urbańczyk, T. Lehr-Spławiński, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1981, s. 68-156.

S. Rospond, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1971, s. 56-136.

12-13. Kierunki przemian polszczyzny w zakresie fleksji

LEKTURA

PODSTAWOWA:

Z. Krążyńska, A. Słoboda, *Jak można sobie wyobrazić (czy można sobie wyobrazić) wykształcanie się fleksji w językach indoeuropejskich*, „*Kwartalnik Językoznawczy*” 2009/1 (0), www.kwartalnik.jam.edu.pl, s. 9-21.

W. Kuraszkiewicz, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1970 (cz. III: *Fleksja historyczna*, s. 102-123; 134-137; 142-146; 151-154).

S. Rospond, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1871 (rozdz. *Wnioski dotyczące fleksji*).

UZUPEŁNIAJĄCA:

Z. Klemensiewicz, S. Urbańczyk, T. Lehr-Spławiński, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1981, s. 265-390.

14. Kierunki przemian polszczyzny w zakresie słowotwórstwa

LEKTURA

PODSTAWOWA:

B. Kreja, *Z zagadnień ogólnych polskiego słowotwórstwa. Studia*, Gdańsk 2000 (rozdz. *Zagadnienie modeli słowotwórczych* s. 35-44, *Nadtypy i typy słowotwórcze – ich struktura i dynamika*, s. 45-50).

- S. Rospond, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1971 (cz. II: *Słowotwórstwo. Semantyka. Słownictwo*, § 1-20, s. 137-160).
- K. Kleszczowa, *Staropolskie kategorie słowotwórcze i ich perspektywiczna ewolucja. Rzeczowniki*, Katowice 1998, s. 15-60.

UZUPEŁNIAJĄCA:

- Z. Klemensiewicz, S. Urbańczyk, T. Lehr-Spławiński, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1981, s. 193-261.

15-16. Kierunki przemian polszczyzny w zakresie składni

LEKTURA

PODSTAWOWA:

- Z. Klemensiewicz, S. Urbańczyk, T. Lehr-Spławiński, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1964, s. 391-508.
- S. Rospond, *Gramatyka historyczna języka polskiego z ćwiczeniami*, Warszawa 2007, s. 187-218.

UZUPEŁNIAJĄCA:

- K. Pisarkowa, *Historia składni języka polskiego*, Wrocław 1984.

17. Dawne zjawiska językowe obecne we współczesnej polszczyźnie

LEKTURA

- M. Kucala, *Wskazywanie praktycznej przydatności wiedzy historycznojęzykowej w: Synchronia -diachronia. Materiały z konferencji „Problematyka historycznojęzykowa we współczesnym językoznawstwie i jej miejsce w dydaktyce”*. Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego. Kielce 17 – 18 listopada 1997, red. M. Wojtyła-Świerzowska, Kielce 1999, s. 81–87.

Tabela – chronologia zmian gramatycznych języka polskiego (na podstawie tabel-dodatków do *Historii języka polskiego* Z. Klemensiewicza, Warszawa 1999; materiał dostarczony studentom w postaci pliku pdf).

II. Interdyscyplinarny charakter historii języka – zewnętrzne uwarunkowania dziejów języka

18–19. Zewnętrzne uwarunkowania dziejów języka (język a historia, kościół, cywilizacja, kultura)

LEKTURA

PODSTAWOWA:

- W. Taszycki, *Obrońcy języka polskiego*, w: idem, *Rozprawy i studia polonistyczne. III. Historia języka polskiego*, Wrocław 1965.
- D. Rojszczak-Robińska, *Język a Kościół*, „Kwartalnik Językoznawczy” 2010/2 (2), www.kwartjez.amu.edu.pl.

UZUPEŁNIAJĄCA:

- A. Wierzbicka, *Język – umysł – kultura*, Warszawa 1999.

20. Język a naród – kształtowanie się tożsamości językowej

LEKTURA

- B. Walczak, *Język jako składnik tożsamości narodowej*, w: *Język. Religia. Tożsamość*, red. G. Cyran, E. Skorupska-Raczyńska, Gorzów Wielkopolski 2009, s. 9-18.
- J. Bartmiński, *Język w kontekście kultury*, w: *Współczesny język polski*, Lublin 2001, s. 13-22.
- P. Urbańczyk, *Trudne początki Polski*, Wrocław 2008, s. 69-106.
- H. Popowska-Taborska, *Język czy dialekt? – raz jeszcze o statusie kaszubszczyzny*, „Język Polski” LVII, 1989, s. 87-96.
- J. Zieniukowa, *Wstęp w: Języki mniejszości i języki regionalne*, red. E. Wrocławska, J. Zieniukowa, Warszawa 2003, s. 11–16.

21. Od kultury oralnej do epoki druku – mowa

LEKTURA

PODSTAWOWA:

Antropologia słowa: zagadnienia i wybór tekstów, oprac. G. Godlewski, A. Mencwel, R. Sulima, wstęp i red. G. Godlewski, Warszawa 2003, s. 25-35, 191-224.

E. A. Havelock, *Muza uczy się pisać. Rozważania o oralności i piśmienności w kulturze Zachodu*, Warszawa 2006, s. 82-132.

UZUPEŁNIAJĄCA:

J. Aitchison, *Ziarna mowy*, Warszawa 2002.

M. Kuckenburger, *Pierwsze słowo. Narodziny mowy i pisma*. Warszawa 2006, s. 17-100.

J. Bartmiński, *Ludowy styl artystyczny*, w: *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001, s. 223 – 234.

W. J. Ong, *Oralność i piśmienność. Słowo poddane technologii*, Lublin 1992, s. 55-112.

22. Od kultury oralnej do epoki druku – pismo

LEKTURA

PODSTAWOWA:

D. Diringer, *Alfabet, czyli klucz do dziejów ludzkości*, Warszawa 1972, s. 21-40.

Antropologia słowa: zagadnienia i wybór tekstów, oprac. G. Godlewski, A. Mencwel, R. Sulima, wstęp i red. G. Godlewski, Warszawa 2003, s. 349-444.

F. Nieckula, *Język ustny a język pisany*, w: *Współczesny język polski*, pod red. J. Bartmińskiego, Lublin 2001, s. 99-114.

Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, red. K. Polański, Wrocław 1999 (tu np. hasła: pismo; piktogram; ideogram; logogram; akrofonia).

UZUPEŁNIAJĄCA:

M. Kuckenburger, *Pierwsze słowo. Narodziny mowy i pisma*. Warszawa 2006, s. 103-242.

L. Morawiecki, *Homo scribens*, w: "Res Historica", Z książką przez wieki, R: 2002, z. 13, s. 15-38.

W. Semkowicz, *Paleografia łacińska*, wyd. II, poprawione, Kraków 2002, s. 179-208.

23. Pisma Słowian

LEKTURA

PODSTAWOWA:

L. Moszyński, *Wstęp do filologii słowiańskiej*, Warszawa 2006, s. 17-71.

H. Dalewska-Greń, *Języki słowiańskie*, Warszawa 199 , s. 587-605.

UZUPEŁNIAJĄCA:

M. Wójtowicz, *Początki pisma Słowian*, Poznań 2000.

24. Od kultury oralnej do epoki druku – druk

LEKTURA

PODSTAWOWA:

Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 251-261.

Antropologia słowa: zagadnienia i wybór tekstów, pod red. G. Godlewskiego, Warszawa 2003, s. 487-533.

UZUPEŁNIAJĄCA:

B. Bieńkowska, *Książka na przestrzeni dziejów*, Warszawa 2005, s. 9-40.

25. Piśmiennictwo słowiańskie a słowiańskie języki literackie – rola języka staro-cerkiewno-słowiańskiego

LEKTURA

PODSTAWOWA:

L. Moszyński, *Wstęp do filologii słowiańskiej*, Warszawa 2006, s. 115-132; 333-372.

UZUPEŁNIAJĄCA:

Cyryl i Metody apostołowie i nauczyciele Słowian, red. J. S. Gajek, L. Górka, Lublin 1991.

J Strzelczyk, *Apostołowie Europy*, Warszawa 1997, s. 141 – 175.

J. Leśny, *Konstantyn i Metody apostołowie Słowian, dzieło i jego losy*, Poznań 1987.

26. Kształtowanie się polskiego języka literackiego

LEKTURA

PODSTAWOWA:

Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 31-91, 370-373.

B. Walczak, *Komu zawdzięczamy polski język literacki?* w: *Język a chrześcijaństwo*, red. I. Bajerowa, M. Karpluk, Z. Leszczyński, Lublin 1993, s. 23-42.

T. Lewaszkiewicz, *O potrzebie nowego spojrzenia na genezę polskiego języka literackiego (z uwzględnieniem tła ogólnosłowiańskiego)* w: *Studia historycznojęzykowe*, t. 1., red. M. Kucala, Z. Krążyńska, Kraków 1994, s. 213-220.

UZUPEŁNIAJĄCA:

S. Borawski, *Wprowadzenie do historii języka polskiego*, Warszawa 2000, s. 222-246.

E. Siatkowska, *Niektóre czynniki pozajęzykowe warunkujące powstanie ogólnonarodowej normy języków zachodniosłowiańskich*, „Prace Filologiczne” 37, 1992, s. 464-476.

27. Dzieje odmian funkcjonalnych języka polskiego – język urzędowy

LEKTURA

PODSTAWOWA:

T. Skubalanka, *Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje*, Wrocław 1984, s. 181-187.

M. Wojtak, *Styl urzędowy* w: *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001, s. 155-172.

UZUPEŁNIAJĄCA:

M. Wojtak, *Elementy stylu urzędowego w Ortylach magdeburskich*, „Język Polski” 68, 1988, s. 221-230.

B. Wyderka, *Cechy stylu urzędniczego w okresie średniopolskim*, w: *Wariacja w języku. III Opolskie spotkania językoznawcze*, red. S. Gajda, Opole 1991, 133-137.

28. Dzieje odmian funkcjonalnych języka polskiego – język naukowy

LEKTURA

PODSTAWOWA:

T. Skubalanka, *Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje*, Wrocław 1984, s. 187-199.

S. Gajda, *Styl naukowy* w: *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001, s. 183-200.

UZUPEŁNIAJĄCA:

S. Gajda, *Podstawy badań stylistycznych nad językiem naukowym*, Warszawa-Wrocław 1982.

A. Koronczewski, *Polska terminologia gramatyczna*, Wrocław 1961.

29. Dzieje odmian funkcjonalnych języka polskiego – język artystyczny (historia języka a stylistyka)

LEKTURA

PODSTAWOWA:

T. Skubalanka, *Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje*, Wrocław 1984.

UZUPEŁNIAJĄCA:

O języku literatury, red. J. Bubak, A. Wilkoń, Katowice 1981

A. Wilkoń, *Język artystyczny. Studia i szkice*, Katowice 1999.

K. Pisarkowa, *Z pragmatycznej stylistyki, semantyki i historii języka*, Kraków 1994.

30. Dzieje odmian języka polskiego – dialekty

LEKTURA

PODSTAWOWA:

K. Dejna, *Dialekty polskie*, Wrocław 1993, s. 11-26.

K. Handke, *Terytorialne odmiany polszczyzny w: Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001, s. 201-222.

UZUPEŁNIAJĄCA:

M. Kucafa, *Twoja mowa cię zdradza. Regionalizmy i dialektyzmy języka polskiego*, Kraków 1994.

31. Dzieje odmian języka polskiego – socjolekty

LEKTURA

PODSTAWOWA:

A. Wilkoń, *Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny*, Katowice 1987.

S. Grabias, *Srodowiskowe i zawodowe odmiany języka – socjolekty w: Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001, s. 235-253.

W.R. Rzepka, B. Walczak, *Socjolekt szlachecki w XVII w.*, w: *Barok w polskiej kulturze, literaturze i języku*, Kraków 1992, s. 179-188.

UZUPEŁNIAJĄCA:

M. Cybulski, *Obyczaje językowe dawnych Polaków*, Łódź 2003.

K. Handke, *Socjologia języka*, Warszawa 2008.

32. Rola jednostki w dziejach języka

LEKTURA

PODSTAWOWA:

H. Rybicka-Nowacka, *Wkład Jana Kochanowskiego w rozwój polskiego języka literackiego*, „Poradnik Językowy” 1982, s. 663-671;

S. Rospond, *Rola wielkich pisarzy w kształtowaniu języka ogólnonarodowego*, w: *Symbolae polonicae in honorem Stanisłai Jodłowski*, Wrocław 1972.

S. Urbańczyk, *Rola wielkich pisarzy złotego wieku na tle innych czynników kształtujących normy języka literackiego*, w: *Prace z dziejów języka polskiego*, Wrocław 1979.

UZUPEŁNIAJĄCA:

I. Bajerowa, *Badanie języka osobniczego jako metodologiczny problem historii języka polskiego*, w: *Język osobniczy jako przedmiot badań lingwistycznych*, red. J. Brzeziński, Zielona Góra 1988, s. 7-14.

S. Gajda, *O pojęciu idiosylu*, w: *Język osobniczy jako przedmiot badań lingwistycznych*, red. J. Brzeziński, Zielona Góra 1988, s. 23-34.

33. Świat zamknięty w słowach – prasłowiańskie dziedzictwo leksykalne

LEKTURA

PODSTAWOWA:

W.R. Rzepka, B. Walczak, *Stratyfikacja prasłowiańskiego dziedzictwa leksykalnego w polszczyźnie (uwagi po lekturze Słownika prasłowiańskiego)*, w: „Z polskich studiów slawistycznych. Językoznawstwo” 8, 1992, s. 217-223.

UZUPEŁNIAJĄCA:

L.A. Jankowiak, *Prasłowiańskie dziedzictwo leksykalne we współczesnej polszczyźnie ogólnej (na podstawie Słownika prasłowiańskiego, t. 1-7)*, Warszawa 1997.

W. Budziszewska, *Słowiańskie słownictwo dotyczące przyrody żywej*, Warszawa 1980.

34-35. Świat zamknięty w słowach – życie wyrazów (2 zajęcia)

LEKTURA

PODSTAWOWA:

Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 124-132; 318-335; 629-639.

UZUPEŁNIAJĄCA:

D. Buttler, *Rozwój semantyczny wyrazów polskich*, Warszawa 1978.

H. Kurkowska, *O zmianach znaczeń wyrazów*, „Poradnik Językowy”, z. 3, 1949, s. 10-15.

36. Świat zamknięty w słowach – mowią nazwy (toponimy, imiona)

LEKTURA

PODSTAWOWA:

Polskie nazwy własne. Encyklopedia, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa–Kraków 1998.

UZUPEŁNIAJĄCA:

E. Jakus-Borkowa, *Nazewnictwo polskie*, Opole 1987.

K. Rymut, *Nazwy miast Polski*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1980.

Z. i K. Zierhofferowie, *Nazwy miast Wielkopolski*, Poznań 1987.

K. Zierhoffer, *Nazwy zachodnioeuropejskie w języku polskim a związki Polski z kulturą Europy*, Poznań 2000.

37. Świat zamknięty w słowach – kształtowanie się polskich nazwisk

LEKTURA

PODSTAWOWA:

E. Jakus-Borkowa, *Wprowadzenie do onomastyki; Antroponimia [imiennictwo i nazwiska]*, w: *Nazewnictwo polskie*, Opole 1987.

Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 117-119; 318-319.

UZUPEŁNIAJĄCA:

K. Rymut, *Nazwiska Polaków*, Wrocław 1991.

J.S. Bystron, *Nazwiska polskie*, Lwów-Warszawa 1936.

38-39. Polszczyzna w kontakcie z innymi językami – zapożyczenia z innych języków

LEKTURA

PODSTAWOWA:

Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 27-30; 132-140; 335-350; 639-652.

J. Rieger, J. Siatkowski, *Kontakty polszczyzny z językami słowiańskimi* w: *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001, s. 541-554.

B. Walczak, *Kontakty polszczyzny z językami niestowiańskimi* w: *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001, s. 527-540.

UZUPEŁNIAJĄCA:

H. Karaś, *Rusycyzmy słownikowe w polszczyźnie ogólnej – historia i współczesność*, „Poradnik Językowy” 5, 2007, s. 25-43.

E. Sękowska, *Wpływ języka angielskiego na słownictwo polszczyzny ogólnej*, „Poradnik Językowy” 5, 2007, s. 44-53.

B. Nowowiejski, *Wpływy języka niemieckiego na polszczyznę w zakresie słownictwa*, „Poradnik Językowy” 5, 2007, s. 14-24.

S. Dubisz, *Wpływy łaciny na język polski*, „Poradnik Językowy” 5, 2007, s. 3-13.

M. Kucala, *Bohemizmy frazeologiczne w staropolszczyźnie*, „Język Polski” LIII, z. 2-3, 1973.

40. Polszczyzna na podłożu językowym ruskim i litewskim (polszczyzna kresowa)

LEKTURA

PODSTAWOWA:

S. Urbańczyk, *Polski kresowy dialekt literacki?* „Z polskich studiów slawistycznych. Językoznawstwo” 6, 1983, 435-443.

Z. Kurzowa, *O polskich dialektach kresowych*, „Język Polski” 65, 1985, s. 99-108.

A. Pihan-Kijasowa, *Pochodzenie i rozwój polszczyzny północnokresowej w dotychczasowych badaniach wobec teorii wspólnot komunikatywnych*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza”, T. 8., Poznań 2001, s. 113-125;

Z. Kurzowa, *Gwara miejska przedwojennego Lwowa*, *Prace Filologiczne* 32, 1985, s. 179-186.

UZUPEŁNIAJĄCA:

I. Grek-Pabisowa, *Badania polszczyzny na terenach dawnych Kresów Wschodnich*, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, t. 40 (2005), s. 127-135.

A. Pihan-Kijasowa, *Literacka polszczyzna kresów północno-wschodnich XVII wieku: fonetyka*, Poznań 1999.

Z. Kurzowa, *Język polski Wileńszczyzny i Kresów północno-wschodnich XVI-XX w.*, Kraków 2006.

Z. Kurzowa, *Ze studiów nad polszczyzną kresową*, Kraków 2007.

Język polski dawnych Kresów Wschodnich, pod red. Janusza Riegera. Warszawa 2006.

41. Polszczyzna zwierciadłem kultury ubiegłych wieków

LEKTURA

Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 124-129; 319-323;

S. Urbańczyk, *Słownik staropolski jako źródło etnograficzne*, w: *Szkice z dziejów języka polskiego*, Warszawa 1968, s. 282-294.

42. Dokąd zmierza polszczyzna

LEKTURA

Polszczyzna XX wieku. Ewolucja i perspektywy rozwoju, red. S. Dubisz i S. Gajda, Warszawa 2001 [wybrane teksty].

III. Dzieje metajęzykowej refleksji nad językiem polskim

43. Dzieje świadomości językowej – dawna leksykografia polska

LEKTURA

PODSTAWOWA:

Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 352-357; 653-661.

S. Urbańczyk, *Słowniki i encyklopedie. Ich rodzaje i użyteczność*, Kraków 1991.

UZUPEŁNIAJĄCA:

Ludzie oświecenia o języku i stylu, red. M. R. Mayenowa, t. 1 – 3, Warszawa 1957-1959.

44. Dzieje świadomości językowej – gramatyki języka polskiego, traktaty ortograficzne

LEKTURA

PODSTAWOWA:

Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 91-99, 357-370, 411-415, 661-680.

UZUPEŁNIAJĄCA:

M. Kucala, *Wstęp do Traktatu o ortografii polskiej Jakuba Parkosza* w: *Jakub Parkosz, Traktat o ortografii polskiej*, Warszawa 1985, s. 5-33.

S. Jodłowski, *Losy polskiej ortografii*, Warszawa 1979.

45. Dzieje historii języka polskiego

LEKTURA

PODSTAWOWA:

S. Borawski, *Wprowadzenie do historii języka polskiego*, Warszawa 2000, s. 15-65.

A.M. Lewicki, *Językoznawstwo polskie w XX wieku w: Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2001, s. 619-656 (zwłaszcza s. 626-631).

UZUPEŁNIAJĄCA:

A. Heinz, *Dzieje językoznawstwa w zarysie*, Warszawa 1983.